

зазначалося: «заявник скаржився за п. 2 ст. 6 Конвенції на те, що заяви про його вину, зроблені в засобах масової інформації посадовими особами державних органів до того, як його було визнано винним, вплинули на громадську думку та на постановлення судом обвинувального вироку» [5]. Скаргу про порушення права на презумпцію невинуватості було прийнято.

З вищезазначеного як висновок слід зазначити про те, що принцип презумпції невинуватості є фундаментальною гарантією забезпечення прав і свобод людини під час здійснення кримінального судочинства. Дотримання цього принципу вимагає від посадових осіб правоохоронних та судових органів високого рівня професійного грамотності та компетентності, адже законодавство нашої держави регламентує забезпечення зазначеного принципу у відповідності до міжнародних стандартів.

Список використаної літератури:

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
3. Кримінально-процесуальний кодекс України: Закон України від 28.12.1960 р. № 1001-05. Законодавство України : База даних / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05#Text>.
4. Мирошніченко Т. М. Реалізація засади презумпції невинуватості в процесі кримінального процесуального доказування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2016. Вип. 40. Т. 2. С. 118–122.
5. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Шагін проти України» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_612#Text.

Іванченко Максим Валерійович

здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Скок Олександра Сергіївна

кандидат юридичних наук, доцент
завідувач кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ШАХРАЙСТВО

В різні роки проблемним питанням відповідальності за шахрайство приділяли увагу, на рівні дисертаційних досліджень, такі вчені як О. В. Смаглюк, О. В. Кравченко, В. Р. Мойсик, Р. М. Крикливий, Ю. Л. Шуляк, Моххамед А. М. Буйдусі та ін.

Так, зокрема Смаглюком О.В. було розглянуто «Шахрайство за Кримінальним кодексом України 2001 року» (2004 р., Київ) [1]; Кравченко О.В. «Психологічні особливості шахрайства» (2005 р., Харків) [2]; Мойсиком В.Р. «Проблеми кримінальної відповідальності за шахрайство з фінансовими ресурсами» (2002 р., Київ) [3]; Крикливим Р.М. «Підтримання державного обвинувачення у справах про шахрайство» (2011 р., Одеса) [4]; Шуляк Ю.Л. «Кримінальна відповідальність за шахрайство: порівняльно-правове дослідження» (2011 р., Київ) [5]; Моххамедом А.М. Байдусі «Кримінальна відповідальність за шахрайство за законодавством Єгипту, Йорданії, України (порівняльно-правове дослідження)» (2007 р., Київ) [6].

Відповідно до положень чинного законодавства, шахрайством є заволодіння чужим майном або придбання права на майно. Дане кримінальне правопорушення вчиняється за допомогою обману або зловживання довірою.

Так, обман являє собою ситуації, при яких потерпілій особі повідомляються дані або відомості, чи навпаки окремі обставини приховуються.

Зловживання довірою характеризується використанням довіри потерпілої особи з недобросовісною складовою. І обман і зловживання довірою у випадку шахрайства використовується за для досягнення мети, - появи у потерпілого впевненості для передачі майна або права на майно іншій особі. При цьому, обов'язкове значення має факт добровільності передачі такого майна чи права на майно.

Об'єктом шахрайства є право володіння, розпорядження чи користування майном, тобто право власності. Предметом даного кримінального правопорушення є як майно так і право на нього. Об'єктивна сторона шахрайства виражена у факті заволодіння чужим майном або придбання права на майно, шляхом обману або зловживання довірою.

Суб'єктивні ознаки шахрайства як кримінального правопорушення проти власності характеризуються наявністю суб'єктивної сторони та суб'єкта кримінального правопорушення як обов'язкових елементів складу кримінально караного діяння.

Так, суб'єктом шахрайства виступає фізична осудна особа, яка на момент вчинення даного діяння досягла 16-ти років. Суб'єктивна сторона шахрайства полягає виключно в умисній формі вини, що полягає в усвідомленні особи обману потерпілої сторони або використання довіри з боку потерпілого. Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони шахрайства є наявність корисливого мотиву. Так, наприклад, обвинувачена особа в ході телефонної розмови з потерпілим, який побачив оголошення на веб-ресурсі «olx.ua» та виявив бажання придбати новий дитячий одяг відомих брендів, *умисно, з корисливих мотивів, ввела його в оману*, а саме запевнила у тому, що вона відправить йому накладеним платежем товар, вказаний у розміщеному на сайті «olx.ua» оголошенні, за який потерпілий повинен був відправити грошові кошти в сумі 3000 грн., шляхом переводу накладеним платежем через відділення «Нової пошти» на ім'я обвинуваченої особи за відповідним

номером телефону [7]. Або обвинувачений, перебуваючи в домоволодінні у свого знайомого, помітив ламповий гітарний підсилювач «Marshall TSL60», який був у несправному стані, і в нього виник намір на заволодіння даним музичним підсилювачем. Обвинувачений *маючи умисел на протиправне заволодіння чужим майном, а саме ламповим гітарним підсилювачем «Marshall TSL60», повторно, шляхом обману та зловживання довірою*, запевнив свого знайомого, що відремонтує даний підсилювач звуку. Так, потерпілий у свою чергу не був обізнаний про злочинні дії обвинуваченого, погодився та надав ламповий гітарний підсилювач «Marshall TSL60». В результаті, обвинувачений *з корисливих спонукань, зловживаючи довірою* свого знайомого, розібрав ламповий гітарний підсилювач «Marshall TSL60» на за частини та здав як кольоровий метал [8].

З урахуванням положень ст. 190 КК України кваліфікуючими ознаками даного діяння є: повторність, попередня змова групи осіб, значна шкода потерпілому, вчинення у великих розмірах, вчинення шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки, вчинення в особливо великих розмірах або організованою групою.

Шахрайство вважається повторним, якщо воно було вчинено особою, яка раніше вчинила крадіжку, грабіж, вимагання або привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем або розбій, або викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем. Шахрайство вважається вчиненим за попередньою змовою групою осіб, якщо воно було спільно вчинено декількома особами, які заздалегідь, тобто до початку шахрайських дій, домовилися про спільне вчинення даного кримінального правопорушення. Таких осіб повинно бути дві і більше. Значною шкодою при вчиненні шахрайства є така, що спричиняє збитки на суму від 100 до 250 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Така шкода визначається з урахуванням матеріального стану потерпілої особи. Шахрайство вчинене у великих розмірах є таким, що по-перше, вчинене однією особою чи групою осіб; по-друге, сума повинна в 250 і більше разів перевищувати неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент вчинення шахрайства. Шахрайство в особливо великих розмірах є діянням, яке вчиняється однією особою чи групою осіб на суму, яка в 600 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент вчинення шахрайства. Визнається вчиненим організованою групою шахрайство, якщо у готуванні до нього або безпосередньому вчиненні приймали участь три і більше особи. При цьому такі особи повинні були попередньо зорганізуватися у стійке об'єднання для вчинення шахрайства. Діяння таких осіб повинно також бути об'єднано єдиним планом із розподілом функцій. Всі ці деталі повинні бути відомими усім учасникам організованої групи.

Отже, дане кримінально каране діяння є одним з кримінальних правопорушень проти власності, яке вчиняється винною особою за допомогою

обману або зловживання довірою. Поведінка шахрая усіяким чином направлена на те, щоб потерпіла особа сама передала своє майно шахраям. Психологічний вплив на власника майна створює бажання передати майно або право на майно злочинцю.

Список використаної літератури:

1. Смаглюк О.В. Шахрайство за Кримінальним кодексом України 2001 року : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2004. 20 с.
2. Кравченко О.В. Психологічні особливості шахрайства : автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.06. Харків, 2005. 21 с.
3. Мойсик В.Р. Проблеми кримінальної відповідальності за шахрайство з фінансовими ресурсами : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2002. 20 с.
4. Крикливий Р. М. Підтримання державного обвинувачення у справах про шахрайство : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Одеса, 2011. 20 с.
5. Шуляк Ю. Л. Кримінальна відповідальність за шахрайство: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. К., 2011. 20 с.
6. Мохаммед А. М. Байдусі Кримінальна відповідальність за шахрайство за законодавством Єгипту, Йорданії, України (порівняльно-правове дослідження) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2007. 16 с.
7. Вирок Комінтернівського районного суду Одеської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106168850> (дата звернення 10.11.2022)
8. Вирок Долинського районного суду Кіровоградської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100418415> (дата звернення 12.11.2022)

Кириченко Валерій Олегович

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Негодченко Вадим Олександрович

доктор юридичних наук, професор

професор кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету

ОПИТУВАННЯ ОСОБИ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

Діяльність поліцейського пов'язана з постійною потребою отримання інформації та її перевіркою. Інформація не є явищем, що існує самостійно. Вона є властивістю явищ окремого класу, тому завжди пов'язана з якимось речовим носієм [1, с. 46].